

**SAĞLIK MESLEK MENSUBU OLMAYAN PERSONELİN SAĞLIK PERSONELİ
YOKLUĞUNDA YAPMAYA YETKİLİ OLDUKLARI ACİL
TIBBİ MÜDAHALELER HAKKINDA YÖNETMELİK**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmelik, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin muharip unsurları ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının operasyonel unsurlarından ve Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekât Başkanlığı merkez, merkeze doğrudan bağlı taşra ve taşra teşkilatından görevlendirilen ve bu Yönetmelikte belirtilen ilgili eğitimi başarıyla tamamlayanların, görev yaptıkları süre ve görevle sınırlı olmak üzere, sağlık personeli yokluğunda, sağlık hizmetine ulaşıncaya kadar yetkili oldukları acil tıbbi müdahalelere ilişkin usul ve esaslar ile bu kapsamda görevlendirilen personelin görev ve yetkilerini düzenlemektedir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun 3 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Acil tıbbi müdahale: Acil sağlık hizmetleri konusunda özel eğitim görmüş personel tarafından, tıbbi araç ve gereç desteği ile olay yerinde ve sağlık teşkiline nakil sırasında kullanılacak nakil aracı ve araç içindeki ekipmanları kullanarak verilen hizmetleri,

b) Eğitici personel: Eğitim konusuyla ilgili görev yapan akademik personeli, uzman/pratisyen tabipleri, ambulans ve acil bakım teknikerlerini, anestezi teknikerlerini/teknisyenlerini, hemşireleri, acil tıp teknisyenlerini, ameliyathane tekniker/teknisyenlerini, Sağlık Bakanlığının temel modül eğitimlerini tamamlamış sağlık subay/astsubaylarını, psikologları, çevre sağlığı tekniker/teknisyenlerini, tıbbi protez ve ortez teknikerleri/teknisyenlerini,

c) Muharebe veya operasyonel cankurtaranı: Genelkurmay Başkanlığı, Kuvvet Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekât Başkanlığı merkez, merkeze doğrudan bağlı taşra ve taşra teşkilatınca belirlenecek muharip veya operasyonel birliklerindeki sıhhiye nitelikli kadrolarda görev yapan sağlık meslek mensubu olmayan tüm sınıflara veya branşlara mensup personelden; 5 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen eğitimleri başarıyla tamamlamış, 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen iş ve işlemleri sadece görev yaptıkları süre ve görevle sınırlı olmak üzere sağlık personeli yokluğunda sağlık hizmetine ulaşıncaya kadar yapmaya yetkili olan personeli,

ç) Muharip veya operasyonel sıhhiye: Genelkurmay Özel Kuvvetler Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı komando birlikleri, özel mayın arama temizleme birlikleri ile Kara Kuvvetleri Komutanlığınca belirlenecek diğer birlikler; Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Sualtı Taarruz Komutanlığı, Sualtı Savunma Komutanlığı, amfibi deniz piyade birlikleri, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı bağlı yüzer birlikler; Hava Kuvvetleri Komutanlığı personel kurtarma ihtisaslı personeli; jandarma komando ve özel harekât birlikleri, Jandarma Komando Özel Asayiş Komutanlığı, Sahil Güvenlik Özel Harekât Timleri ile Polis Özel Harekât branşında ve diğer muharip birliklerde sıhhiye nitelikli kadrolarında görev yapan sağlık meslek mensubu olmayan tüm sınıflara veya branşlara mensup personelden 5 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen eğitimleri başarıyla tamamlamış, 4 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen iş ve işlemleri sadece görev yaptıkları süre ve görevle sınırlı olmak üzere sağlık personeli yokluğunda sağlık hizmetine ulaşıncaya kadar yapmaya yetkili olan personeli,

d) Polis özel harekât sıhhiye personeli: Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekât Başkanlığı merkez, merkeze doğrudan bağlı taşra ve taşra teşkilatında görevlendirilen, sağlık mensubu olmayan özel harekât branşlı personelden, 5 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen eğitimleri başarıyla tamamlamış, sağlık personeli yokluğunda, görev yaptıkları süre ve görevle sınırlı olarak 4 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen iş ve işlemleri yapmaya yetkili olan personeli,

e) Sağlık paketi: Harekâtı planlayan unsurlar tarafından harekâtın özellikleri, coğrafi ve iklim şartları göz önüne alınarak bu mevzuat kapsamında yetki verilen ilaç, sıvı ve diğer tıbbi malzemeler arasından teşekkül ettirilen sağlık malzeme paketini,

f) Sıhhiye simülasyon eğitim merkezi: İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı bünyesindeki acil tıbbi müdahale eğitimlerine yönelik simülatörler, ses ve görsel efektler kullanılarak muharebe ortamı taklit edilen eğitim merkezlerini,

g) Simülasyon eğitimi: Yüksek teknoloji içeren gerçekçi, aslına uygunluğu yüksek, girişimsel ve interaktif hasta simülatörleri ve yüksek teknoloji içermeyen temel beceri eğitim simülatörler aracılığıyla gerçekte var olan görevlerin, ilişkilerin, olguların, ekipmanların, davranışların ya da bazı bilişsel aktivitelerin taklit edilmesi yöntemiyle icra edilen senaryo bazlı uygulama eğitimlerini, ifade eder.

Acil tıbbi müdahale yetki ve sorumlulukları

MADDE 4- (1) Türk Silâhlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı muharip veya operasyonel sıhhiye personeli ile polis özel harekât sıhhiyesi personelinin yapmaya yetkili oldukları acil tıbbi müdahaleler şunlardır:

- a) Olay yeri değerlendirmesi ve triyaj yapmak.
- b) Yaşam bulgularını değerlendirmek.
- c) Kanamanın durdurulması ve kontrolü için gereken müdahaleleri yapmak.
- ç) Kardiyo-pulmoner resüsitasyon (CPR) yapmak, otomatik eksternal defibrilatör (OED) kullanmak.
- d) Havayolu açıklığını sağlama araçları ile havayolu açıklığını sağlamak, gerektiğinde aktif solunum yaptırmak ve desteklemek.
- e) Açık göğüs yaralanmasına müdahale etmek.
- f) Tansiyon pnömotoraksta interkostal iğne dekompresyonu yapmak.
- g) Oksijen uygulaması yapmak.
- ğ) İntravenöz girişim yapmak ve damar içi uygulanan sıvı ve volüm genişleticilerin (izotonik-hipertonik, dekstrozu, laktalı ve benzeri) infüzyonunu yapmak.
- h) Kemik içi enjeksiyon yapmak ve kemik içi mayi uygulamak.
- ı) Cilt altı enjeksiyon yapmak.
- i) Adale içi enjeksiyon yapmak.
- j) Lokal anestezi yapmak.
- k) Cilt ve cilt altı sütür atmak.
- l) Sağlık paketinde belirlenmiş taktik acil ilaçları ve sıvıları [anti fungal, anti bakteriyel, antiviral, antiprotozoal, antihelmintik, antibiyotik (geniş spektrumlu dahil) antienflamatuvar, analjezik (narkotik ve renkli reçeteye dahil olanlar), antialerjik, antisekretuar, antiemetik, antitüssif, bronkodilatatör, antikonvülzan, antiepileptik, diüretik, kan basıncı azaltıcı veya arttırıcı, şok tedavisinde ve kan basıncı kontrolünde kullanılan kronotrop-inotrop ve benzeri ilaçlar, zehirlenme tedavisinde kullanılan antidot-anti serum, aşı-immünglobulin, elektrolit ve mineral eksikliğinde kullanılan ilaçlar, steroidler, kanama önleyici veya antiagregan ve antikoagülan ilaçlar, pomad, tablet, ampul, spre, inhaler, damla, flaster-bant-yakı ve benzeri formlarındaki ilaçlar] kullanmak.
- m) Kırık, çıkık, burkulma ve travma stabilizasyonu sağlamak.
- n) Çevresel/iklimsel yaralanmalara müdahalede bulunmak.
- o) Dalgıçlık ve yüksek irtifa rahatsızlıklarına ait müdahaleleri yapmak.
- ö) Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) etkilenimini tanımlamak, değerlendirmek ve ilk müdahalede bulunmak.
- p) Şok, koma ve yanıklara karşı müdahalede bulunmak.
- r) Yara bakımı yapmak.
- s) Sağlığı koruyucu önlemleri bilmek ve uygulamak.
- ş) Muharebe/çatışma stresini tanımak, stres yönetimini sağlamak ve yaralıyı tahliyeye hazır hale getirmek.
- t) Uygun taşıma tekniklerini bilmek ve uygulamak.

(2) Türk Silâhlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekât Başkanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı muharebe veya operasyonel cankurtararı personelinin yapmaya yetkili oldukları acil tıbbi müdahaleler şunlardır:

- a) Olay yeri değerlendirmesi ve triyaj yapmak.
 - b) Yaşam bulgularını değerlendirmek.
 - c) Kanamanın durdurulması ve kontrolü için gereken müdahaleleri yapmak.
 - ç) Kardiyo-pulmoner resüsitasyon (CPR) yapmak, otomatik eksternal defibrilatör (OED) kullanmak.
 - d) Subraglottik havayolu açma araçları ile havayolu açıklığını sağlamak, gerektiğinde aktif solunum yaptırmak ve desteklemek.
 - e) Açık göğüs yaralanmasına müdahale etmek.
 - f) Tansiyon pnömotoraksta interkostal iğne dekompresyonu yapmak.
 - g) İntravenöz girişim yapmak ve damar içi uygulanan sıvı ve volüm genişleticilerin (izotonik-hipertonik, dekstrozu, laktalı ve benzeri) infüzyonunu yapmak, sağlık paketindeki otomatik enjektör formundaki ilaçları kullanmak.
 - ğ) Kemik içi enjeksiyon yapmak ve kemik içi mayi uygulamak.
 - h) Adale içi enjeksiyon yapmak.
 - ı) Sağlık paketinde belirlenmiş taktik acil ilaç ve sıvılardan antibiyotik; antienflamatuvar, analjezik (narkotik ve renkli reçeteye dâhil olanlar) antialerjik, antisekretuvar, antiemetik ilaçları, kanama önleyici veya antiagregan ve antikoagülan ilaçları, pomad, tablet, ampul, sprey, inhaler, damla, flaster-band-yakı ve benzeri ilaçları tıbbi olay yöneticisi (koordinatör tabip) ile koordine ederek kullanmak.
 - i) Kırık, çıkık, burkulma ve travma stabilizasyonu sağlamak.
 - j) Çevresel/iklimsel yaralanmalara müdahalede bulunmak.
 - k) Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) etkilenimini tanımlamak, değerlendirmek ve ilk müdahalede bulunmak.
 - l) Şok, koma ve yanıklara karşı müdahalede bulunmak.
 - m) Yara bakımı yapmak.
 - n) Muharebe/çatışma stresini tanımak ve stres yönetimini sağlamak.
 - o) Uygun taşıma tekniklerini bilmek ve uygulamak.
 - ö) Sağlığı koruyucu önlemleri bilmek ve uygulamak.
- (3) Bu Yönetmelik kapsamında yetkilendirilen personel yaptığı iş ve işlemleri en kısa sürede ve en uygun zamanda kayıt altına alır. Kayıtların arşivlenmesinden, personelin mensubu olduğu ilgili bakanlık veya yetki vereceği ast birlik, birim ya da komutanlıklar sorumludur.

Eğitim ve eğitimin belgelendirilmesi

MADDE 5- (1) Muharip veya operasyonel sıhhiye personeli ile polis özel harekât sıhhiyesinin eğitimi ve belgelendirilmesi aşağıdaki şekilde yapılır:

- a) Personelin eğitimi; eğitici personel tarafından Sağlık Bakanlığına bağlı yerler, üniversiteler ve meslek yüksekokullarında icra edilir.
- b) Personel, İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı unsurlarının talebi ve Sağlık Bakanlığının onayı ile uygulanan, EK-1'de yer alan eğitim programı gereğince en az 260 ders saati, 4 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen yetkileri kazanacak şekilde teorik ve uygulamalı olarak acil tıbbi müdahale eğitimine tabi tutulur. Derslerin %15'inden fazla kısmına (teorik ve pratik ayrımı olmaksızın) katılmayan personelin eğitimle ilişkisi kesilir.
- c) Eğitimi bitiren personel, eğitim veren kurumlarca teorik ve uygulamalı sınava tabi tutulur. Yapılan sınavlarda eşit ağırlıklı olarak ortalama 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir ve bu sınav 5 gün içerisinde gerçekleştirilir.
- ç) Eğitimi başarı ile bitiren kursiyerlere, Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı koordinesi ile belirlenecek muharebe ortamının canlandırıldığı sıhhiye simülasyon eğitim merkezlerinde EK-2'de yer alan eğitim programı gereğince 60 ders saati süre ile ilave uygulamalı eğitim verilir. Derslerin %10'undan fazla kısmına katılmayan personelin eğitimle ilişkisi kesilir. Eğitimi bitiren personel, eğitim

veren kurum tarafından sınava tabi tutulur. Yapılan sınavda 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir. Devamsızlık nedeniyle ilişiği kesilen ya da başarısız olan kursiyerler için ikinci kez simülasyon eğitimi planlanabilir, ikinci kez tefrik edildiği simülasyon eğitime katılmaz veya başarısız olursa tekrar eğitime tefrik edilmez.

d) Eğitimde başarılı olanlara EK-3'teki örneğe uygun olarak kurs bitirme ve yetki belgesi verilir. Bu belgeler personelin kendilerine verilmez, şahsi dosyalarında muhafaza edilir. Kurs bitirme ve yetki belgesi 5 yıl süre ile geçerlidir.

e) Beş yıl sonunda personel EK-4'te yer alan eğitim programı gereğince en az 60 ders saati süreli tazeleme eğitime tabi tutulur. Tazeleme eğitiminin %10'undan fazla kısmına katılmayan personelin eğitimle ilişiği kesilir. Yapılan sınavda eşit ağırlıklı olarak ortalama 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. Devamsızlık nedeniyle ilişiği kesilen ya da başarısız olan kursiyerler için ikinci kez tazeleme eğitimi planlanır ve bu tazeleme eğitime katılmaz veya tazeleme eğitiminde tekrar başarısız olursa bu Yönetmelikle belirlenen yetkilere sahip olabilmek için yeniden 260 saatlik acil tıbbi müdahale eğitimi almak zorundadır.

f) Tazeleme eğitimini başarı ile bitiren kursiyerlere, muharebe ortamının canlandırıldığı sıhhiye simülasyon eğitim merkezlerinde EK-5'te yer alan eğitim programı gereğince 30 ders saati süre ile uygulamalı eğitim verilir. Derslerin %10'undan fazla kısmına katılmayan personelin eğitimle ilişiği kesilir. Eğitimi bitiren personel, eğitim veren kurum tarafından sınava tabi tutulur. Yapılan sınavda 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir. Devamsızlık nedeniyle ilişiği kesilen ya da başarısız olan kursiyerler için ikinci kez simülasyon eğitimi planlanabilir, ikinci kez tefrik edildiği simülasyon eğitime katılmaz veya başarısız olursa tekrar eğitime tefrik edilmez.

g) Tazeleme eğitiminde başarılı olanlara EK-6'daki örneğe uygun olarak kurs bitirme ve yetki belgesi verilir. Kurs bitirme ve yetki belgesi 5 yıl süre ile geçerlidir.

ğ) Doğal afet, salgın hastalık, harekât ve benzeri mücbir sebeplere bağlı olarak tazeleme eğitimleri İçişleri Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenecek süre kadar ertelenebilir. Tazeleme eğitimi icra edilene kadar mevcut yetki belgesi geçerli sayılır. Sertifika geçerlilik süresi içerisinde herhangi bir nedenle kesintisiz 1 yıl süreyle fiilen muharip sıhhiye olarak görev yapmayan personel en az 30 saatlik simülasyon eğitime tabi tutulur. Tazeleme eğitiminde başarılı olamayan personelin kurs bitirme ve yetki belgeleri iptal edilir ve iptal tutanakları şahsi dosyasında saklanır.

(2) Muharebe veya operasyonel cankurtaranı eğitimi ve belgelendirilmesi aşağıdaki şekilde yapılır:

a) Personelin eğitimi; eğitici personel tarafından Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığınca belirlenecek eğitim merkezlerinde icra edilir.

b) Personel, EK-7'de yer alan eğitim programı gereğince en az 240 ders saati, 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yetkileri kazanacak şekilde teorik ve uygulamalı olarak eğitilir. Derslerin %15'inden fazla kısmına (teorik ve pratik ayrımı olmaksızın) katılmayan personelin eğitimle ilişiği kesilir.

c) Eğitimi bitiren personel, teorik ve uygulamalı sınava tabi tutulur. Yapılan sınavlarda eşit ağırlıklı olarak ortalama 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir.

ç) Eğitimi başarı ile bitiren kursiyerlere, Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek muharebe ortamının canlandırıldığı sıhhiye simülasyon eğitim merkezlerinde EK-8'de yer alan eğitim programı gereğince 60 ders saati süre ile uygulamalı eğitim verilir. Derslerin %10'una katılmayan personelin eğitimle ilişiği kesilir. Eğitimi bitiren personel sınava tabi tutulur. Yapılan sınavda 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir. Devamsızlık nedeniyle ilişiği kesilen ya da başarısız olan kursiyerler için ikinci kez simülasyon eğitimi planlanabilir, ikinci kez tefrik edildiği simülasyon eğitime katılmaz veya başarısız olursa tekrar eğitime tefrik edilmez.

d) Eğitimlerde başarılı olanlara Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek eğitim merkezleri tarafından örneği EK-9'da bulunan kurs bitirme ve yetki belgesi verilir.

Bu belgeler personelin kendilerine verilmez, şahsi dosyalarında muhafaza edilir. Kurs bitirme ve yetki belgesi 5 yıl süre ile geçerlidir. Beş yıl sonunda personel EK-10'da yer alan eğitim konularında en az 60 ders saati süreli tazeleme eğitimine tabi tutulur. Tazeleme eğitiminin %10'undan fazla kısmına katılmayan personelin eğitimle ilişkisi kesilir. Yapılan sınavda eşit ağırlıklı olarak ortalama 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir. Devamsızlık nedeniyle ilişkisi kesilen ya da başarısız olan kursiyerler için ikinci kez tazeleme eğitimi planlanır ve bu tazeleme eğitime katılmaz veya tazeleme eğitiminden tekrar başarısız olursa bu Yönetmelikle belirlenen yetkilere sahip olabilmek için yeniden 240 saatlik acil tıbbi müdahale eğitimi almak zorundadır.

e) Tazeleme eğitimi başarı ile bitiren kursiyerlere, muharebe ortamının canlandırıldığı sıhhiye simülasyon eğitim merkezlerinde EK-11'de yer alan eğitim programı gereğince 30 ders saati süre ile uygulamalı eğitim verilir. Derslerin %10'undan fazla kısmına katılmayan personelin eğitimle ilişkisi kesilir. Eğitimi bitiren personel sınava tabi tutulur. Yapılan sınavda 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir. Devamsızlık nedeniyle ilişkisi kesilen ya da başarısız olan kursiyerler için ikinci kez simülasyon eğitimi planlanabilir, ikinci kez tefrik edildiği simülasyon eğitime katılmaz veya başarısız olursa tekrar eğitime tefrik edilmez.

f) Tazeleme eğitiminde başarılı olanlara EK-12'deki örneğe uygun olarak kurs bitirme ve yetki belgesi verilir. Kurs bitirme ve yetki belgesi 5 yıl süre ile geçerlidir. Sertifika geçerlilik süresi içerisinde herhangi bir nedenle kesintisiz 1 yıl süreyle fiilen muharebe ve operasyonel cankurtaran olarak görev yapmayan personel 30 ders saati süre ile tazeleme eğitiminin simülasyon safhasına tabi tutulur. Derslerin %10'undan fazla kısmına katılmayan personelin eğitimle ilişkisi kesilir. Eğitimi bitiren personel sınava tabi tutulur. Yapılan sınavda 80 ve üzeri not alanlar başarılı olarak değerlendirilir. İlk sınavda başarılı olamayanlara ikinci bir sınav hakkı verilir. Sınavda başarılı olamayan personelin kurs bitirme ve yetki belgesi iptal edilir.

Yönetmeliğin uygulanmasında sorumluluk

MADDE 6- (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasından doğacak aksaklıklar zaman kaybetmeden ilgisine göre İçişleri Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının ilgili birimine bildirilir.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 7- (1) 22/3/2016 tarihli ve 29661 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sağlık Meslek Mensubu Olmayan Personelin Sağlık Personeli Yokluğunda Yapmaya Yetkili Oldukları Acil Tıbbi Müdahaleler Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 8- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı, Millî Savunma Bakanı ve Sağlık Bakanı birlikte yürütür.

[**Ekleri için tıklayınız.**](#)